

Washington stelt vragen over Afghanistan, waarom doet Brussel dat dan niet ?

Rik Coolsaet

Na acht jaar oorlog in Afghanistan zijn de geesten moe. De oorlog lijkt uitzichtloos. De tegenstrever controleert nu minstens de helft van het land. De internationale aanwezigheid lijkt nog steeds eerder op een lappendeken van koninkrijkes dan op een doordachte strategie. De regering in Kaboel is haar maagdelijkheid kwijt en wordt algemeen beschouwd als incompetent, corrupt en nauw verweven met krijgsheren die bloed aan hun handen hebben. De presidentsverkiezingen van vorige maand hebben de etnische tegenstellingen in de hand gewerkt. En de dood van verscheidene tientallen Afghanen, waaronder een onbekend aantal burgers, in een NAVO-raid gisterochtend ondermijnt nog maar eens de internationale inspanningen om de bevolking voor zich te winnen.

Zulk een stroom berichten kan niet anders dan de stemming rond Afghanistan somber kleuren. In Washington zijn de vergelijkingen met de Vietnamoorlog van enkele decennia geleden, nu schering en inslag. Peilingen suggereren dat steeds minder Amerikanen bereid zijn de oorlog te steunen. Vice-president Biden waarschuwt voor een zuigend moeras. President Obama vreest naar verluidt dat de oorlog zijn presidentschap zou kunnen 'kapen', zoals dat ook zijn voorganger Lyndon B. Johnson overkwam. Die wou, net zoals Obama nu, Amerika radicaal hervormen, maar hij moest zijn politieke energie en krediet besteden aan het uitvechten van een onpopulaire oorlog.

President Obama beseft naar verluidt dat hij de enige verantwoordelijke is voor het heropduiken van de Vietnam-parallel. Hij had nog maar pas zijn intrek in het Witte Huis genomen of hij besliste Afghanistan tot de lakmoestest van zijn buitenlands beleid te maken. Hij zette het licht op groen voor een forse uitbreiding van het aantal Amerikaanse militairen. Hij gaf ook opdracht tot een herziening van de Amerikaanse strategie. Precies de resultaten van die herziening hebben de *gloom* en *doom* in Washington in de hand gewerkt.

Barack Obama gaf aanvankelijk immers de indruk de Amerikaanse oorlogsdoelstellingen in Afghanistan te willen terugschroeven. Beletten dat het land opnieuw een vluchthaven zou worden voor terreurgroepen, werd uitgeroepen tot zijn centrale doelstelling. Omdat die terreurgroepen intussen Afghanistan hadden verlaten en een nieuwe thuishaven hadden gevonden in het noordwesten van Pakistan, werd Pakistan het echte knooppunt van de strijd tegen het terrorisme. In Afghanistan zelf moest er dan enkel voor gezorgd worden dat ze nooit konden terugkeren. Dat leek te impliceren dat de ambitieuze plannen om de democratie in te voeren in Afghanistan, werden opgegeven, wegens te hoog gegrepen.

Maar niets bleek minder waar. Wat een beperkte contraterrorisme-opdracht leek te zullen zijn, vereiste in werkelijkheid een omvangrijke antiguerrilla-operatie. Maar zulk een operatie heeft enkel kans op slagen als er een legitieme regering bestaat, die in staat is de bevolking te beschermen en een toekomst te bieden. Aangezien de regering-Karzai dat perspectief niet meteen incarneerde, was een grotere in plaats van een kleinere Amerikaanse inspanning vereist, militair, politiek en economisch. En zo kwamen de herinneringen aan Vietnam opnieuw naar boven drijven. Daar hadden de Verenigde Staten immers hetzelfde geprobeerd, maar hadden ze gefaald.

In Washington doen nu serieuze vragen de ronde. Kan dezelfde doelstelling niet nagestreefd worden met een minder grote militaire voetafdruk in Afghanistan ? Is de Taliban zo nauw verweven met internationale terreurgroepen als beweerd. Er zijn immers verhalen bekend dat de Taliban Osama bin Laden nog steeds niet vergeven hebben dat zij van de macht werden verdreven door zijn schuld. Vormen de Taliban inderdaad de bedreiging die wordt beweerd? De Pakistaanse Taliban lijken alvast elkaar even zeer te haten als zij het Westen haten. Wat indien de nieuwe Afgaanse regering de steven niet wendt ?

De komende weken gaan de Verenigde Staten beslissen of ze hun troepenmacht nog verder verhogen, zoals de militairen ter plaatse vragen. Ook de NAVO-bondgenoten gaan binnenkort dezelfde vraag voorgeschied krijgen. In november is er een nieuwe donorconferentie over Afghanistan. Daar zal de vraag op tafel liggen of de internationale gemeenschap bereid is om met vers geld over de brug te komen.

Op Groot-Brittannië en Nederland na heeft geen enkel Europees land ooit serieus gediscussieerd over Afghanistan. Er heerst onder Europeanen een vage consensus om net voldoende inspanningen te doen om de Amerikanen ter wille te zijn. Europa mag dan al een van de grootste donoren zijn in de regio, politiek weegt de EU niet op de besluitvorming. Uit vrije keuze, zoals de blinden van Bruegel.

Dat geldt ook voor ons land. Afghanistan is de belangrijkste Belgische buitenlandse militaire missie van het moment. Het is echter ver zoeken naar beleidsdocumenten, parlementaire debatten of officiële toespraken. Hier en daar is er een paper van een denktank, die dan zonder gevolg blijft. Op die manier maakt ons land zichzelf tot een pion in een strategospel, dat elders wordt gespeeld. Ten tijde van de Koude Oorlog waren we dat gewend. Maar toen die Koude Oorlog eindigde, ontdekte België een nieuwe diplomatieke roeping: van de Europese Unie de hefboom maken om meer gewicht in de schaal te leggen en zo niet langer de wisselvalligheden van de wereldpolitiek te moeten ondergaan.

We zitten op een kantelmoment. Tussen nu en november worden de krijtlijnen getrokken van de internationale politiek ten aanzien van Afghanistan. Sommigen voorspellen nu al dat de internationale gemeenschap voor tientallen jaren in dat land aanwezig zal moeten blijven. Als dat zo is, dan kan de Belgische regering maar beter met een serieuze discussie over Afghanistan starten als ze een consensus in eigen land wenst te vinden. En ons land kan misschien ook opnieuw zijn Europese ambities wat opschroeven en met enkele gelijkgezinde Europese landen op zoek gaan naar een eigen evaluatie en een gezamenlijke houding. Het is alweer een tijdje geleden dat België zijn Europese ambities nog eens toonde.

De Morgen, 5 september 2009